

Zanikanie i istnienie niepełne

W labiryntach romantycznej i współczesnej podmiotowości

NR 3108

Zanikanie i istnienie niepełne

W labiryntach romantycznej i współczesnej podmiotowości

pod redakcją
Aleksandry Dębskiej-Kossakowskiej
Pawła Paszka
Leszka Zwierzyńskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2013

Redaktor serii: Studia o Kulturze
Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska

Recenzent
Jarosław Ławski

Spis treści

Wstęp (<i>Leszek Zwierzyński, Paweł Paszek</i>)	7
---	---

ROMANTYCZNE ZAŁOŻENIE – W STRONĘ PODMIOTOWOŚCI NOWOCZESNEJ

Leszek Zwierzyński „Ja” poetyckie Słowackiego – próba ujęcia konstelacyjnego . . .	15
Lucyna Nawarecka Ja – Duch. O podmiocie <i>Króla-Ducha</i>	53
Agata Seweryn Słowacki i świerszcze	65
Dariusz Seweryn <i>Maria</i> bez podmiotu. Powieść poetycka Antoniego Malczewskiego jako utwór epicki	83

PODMIOTOWOŚĆ I EKSCES

Włodzimierz Szturc Pisanie jest doszczętne – Antonin Artaud	113
Kamila Gęsikowska Doświadczenie postrzegania pozazmysłowego – przypadek Agni Pilch	129
Magdalena Bisz „Ja” psychotyczne – „ja” twórcze. O <i>Aurelii</i> Gerarda de Nerval’a .	145

PRZEKROCZENIA: NOWOCZESNOŚĆ I PONOWOCZESNOŚĆ

Magdalena Saganiak	
Bourne. Podmiotowość znaleziona na marginesie, czyli o metafizyce w sztuce masowej	169
Tomasz Gruszczyk	
We wstecznym lusterku. Konstytuowanie podmiotu w prozie Zygmunta Haupta	191
Paweł Paszek	
Modlitwa i nieobecność. Poe-teo-logia Ryszarda Krynickiego	211
Alina Świeściak	
Przygodne tożsamości Andrzeja Sosnowskiego	235
Indeks nazw osobowych	249

Wstęp

Niniejsza książka stanowi próbę (częstkową, ograniczoną) zmierzenia się z fenomenem nowoczesnej podmiotowości. Z jej ciągle otwartym, złożonym i stale różnicującym się wobec siebie pytaniem – począwszy od ujawnienia się załączków modernistycznego „ja” w romantycznym kryzysie, poprzez jej zjawiska w dojrzłym modernizmie, aż do ostatnich, współczesnych ekspozycji podmiotowości. *Spiritus movens* tego przedsięwzięcia stanowi swego rodzaju niezgodność napotykana w podczas próby syntetycznego spojrzenia na przemiany, jakie dokonały się i dokonują nadal w sekwencji zjawisk pojmowanych jako podmiotowość czy też obecność „ja” w literackich reprezentacjach. Możliwość prze-myślenia tej kwestii, nie tylko rozumianej w charakterystycznym porządku konkretnej epoki, ale także postrzeganej na zrębach, przestrzeniach pogranicznych i w kształtach niestandardowych, jest zasadą, na której wyrósł pomysł tego przedsięwzięcia i jego zwieńczenie, jakim jest ten – składany właśnie w ręce Czytelników – szczupły tom.

Płaszczyzna rozważań wybrana przez nas wpisuje się w nurt radykalny owych przemian, prowadzący wprost do kręgu zjawisk absolutnie współczesnych, nas dotykających: rozmywania się konturów „ja”, trudności (niemożności) ustalenia trwałych podstaw tożsamości w świecie coraz bardziej znicestwionym, przenikany iluzją światów wirtualnych. Zasadniczy próg metamorfoz nowoczesnej podmiotowości stanowi, jak wiadomo, modernizm (model owych przemian opisał w swym klasycznym już tekście Ryszard Nycz), ale jak wskazywano niejednokrotnie, początek przygód

podmiotu nowoczesnego sięga romantyzmu, kiedy to w literaturze i filozofii po raz pierwszy zarysowała się problematyczność „ja”: wielości jego postaci (nie tylko „ja” głębokiego, lecz także innego, obcego) – zjawiska rozszczepienia „ja”, jego multiplikacji, ujawniające się w romantycznym kryzysie, problematyka tożsamości i jej konstytucji (opisane częściowo przez Charlesa Taylora), a także te mniej znane i oczywiste („ja” wirtualne, ujawniające się szczególnie w stanach „odmiennej świadomości”).

W naszej literaturze nowatorską próbę zmierzenia się z owym kryzysem podjął Juliusz Słowacki, dlatego nieprzypadkowo problematyce podmiotowości w jego poezji poświęcone są trzy studia otwierające książkę. Szkic o konstelacyjnym modelu „ja”, zarysowując ogólny obraz podmiotowości w poezji Słowackiego, ukazuje także, że nie tylko w okresie ironicznym, lecz także później, w poezji genezyjskiej, poeta ten stworzył nowatorskie modele „ja” (w figurach rozwarstwiania, tańca i tunelu miłosnego), antycypujące dokonania modernistyczne. Tu, w związku z ujawniającym się w konstelacyjnej strukturze „ja” splocie wertykalności z horyzontalnością, można by sformułować bardziej ogólną i zasadniczą tezę, że przeplatanie się wertykalności z horyzontalnością jest być może pełniejszym modelem także podmiotowości modernistycznej (samo sformułowanie o „rozwarstwianiu ja” nieco na to wskazuje).

Dzieło poetyckie Słowackiego ma silną skłonność do skupiania oddalonych krańców podmiotowości i tworzenia jej wieloistnych kształtów, wymykających się schematom. Ukazują to także dwa następne studia. Agata Seweryn analizując mikrologicznie świerszcze, wskazuje, jak w obrazie tych „sielskich” owadów wiążą się w poezji Słowackiego dwa krańcowo odmienne fundamenty uzyskiwania tożsamości – dom i grób. Świerszcze w ten sposób podpatrywane przez autorkę artykułu *Słowacki i świerszcze* sygnują to, co podmiotowe w dziele autora *Beniowskiego* – są życiem, znaczą przestrzeń, a także rezonują moment śmierci i uobecniają szerszą podstawę istnienia i nieistnienia ludzkiego bytu. Lucyna Nawarecka w swym tekście drążącym kształty *Króla-Ducha* pokazuje, jak możliwe staje się opisanie innego, niż znane konceptualizacje, podmiotu wielkiego utworu Słowackie-

go, który okazuje się zarazem eposem i autobiografią, dwoiście formatując oblicze „ja”. Kształt tego niezwykłego, ponadindywidualnego podmiotu dookreśla w tekście Nawareckiej ukazana metamorfoza odtwarzania Króla Ducha w aktorskiej interpretacji Karola Wojtyły w Teatrze Rapsodycznym.

Romantyczne reprezentacje podmiotowości, czy, mówiąc bardziej dosłownie, doświadczenia tego, co podmiotowe, umożliwiają nieustannie odmienne interpretacje i inne drogi rozumienia, czytania. Dariusz Seweryn w swym artykule pokazuje takie modalności czytania *Marii* Antoniego Malczewskiego (niezwykłego poprzednika Słowackiego), które unaoczniają związki niektórych aspektów struktury znaczeniowej i fabularnej *Marii* z zakorzenionymi, we wzorach kulturowych czy w samej świadomości językowej, kategoriami indeksującymi doświadczenie w ogóle. Włączenie w dyskurs literaturoznawczy szerokiego horyzontu etnologicznego pokazuje, że dotychczasowe uwzględnienia wskazujące organizatora sensu – *Maria* jako metafraza doświadczenia osobistego Malczewskiego na język powieści – nie są ostateczne i jedyne.

Zarysowane w badaniu tekstów romantycznych linie kształtowania się podmiotowości, kontynuowane są w następnych tekstach, poszerzających przestrzennie, czasowo i zakresem problematyki obszar eksploracji. Druga grupa tekstów dotyczy zjawisk granicznych – jasnowidzenia, szaleństwa. Magdalena Bisz przedstawia problem podmiotowości w granicznym doświadczeniu choroby psychicznej, która bezpośrednio wpływa na kształt dzieła i na jego strukturę semantyczną, koligację tego, co chorobowe, i tego, co twórcze. Nerval tworzy bowiem, jak autorka artykułu stara się dowieść, *Aurelię* w samym rozwijającym się doświadczeniu postępującej schizofrenii, komponując tekst sygnalizujący narastającą komplikację rozwarstwiającego się i ostatecznie rozpadającego się „ja”. Szkic Kamili Gęsikowskiej dotyczy innego zjawiska „stanu odmiennej świadomości” – jasnowidzenia, poszerzając i dookreślając w opisach Agni Pilch, jasnowidzącej z pogranicza polsko-czeskiego, obraz „ja” w tej mało uchwytej, granicznej sferze zdarzeń psychicznych, a także ogólny obraz wizjonerstwa XIX i XX wieku.

W pewnym stopniu w tym „psychotycznym” kręgu można by umieścić także tekst *Pisanie jest doszczętne – Antonin Artaud* Włodzimierza Szturca. Artykuł przekracza jednak zdecydowanie tak nakreślone ramy i to nie tylko tym, że traktuje o Antoninie Artaudzie, wielkim francuskiej kultury XX wieku. Gęsty, wyrządzający się wszelkim schematom wielopostaciowy spłot stwarzania, uzyskiwania tożsamości, w którym zasadą scalania, tkania okazuje się odnajdywany w głosie, w sobie, rytm, jest dziełem egzystencji Artauda i pajęczej pracy Szturca. Wydarza się on w płaszczyźnie horyzontalnej, lecz wykorzystuje symboliczne mechanizmy wiązania odmiennych sfer, odrzucając ustatyczniającą i ujednoznaczniającą schematyczność teistycznych konstrukcji. Ta zastąpiona zostaje wewnętrznym wyczuwaniem synkopowanego rytmu, niedogmatycznego wiązania spłotów „ja”, przekraczając w tym geście nie tylko tradycyjne granice (zdrowy/chory), lecz także ramy tekstu, niepostrzeżenie wiążąc w trudno uchwytną, lecz jednak zauważalną całość, książkę, ustanawiając żywe centrum jej dyskursu. Stwarza model wiązania analogiczny, przez swą symboliczność, do konstelacyjności Słowackiego, lecz przetworzony całkowicie i otwarty na modernistyczne i postmodernistyczne rozsuwanie się „ja”.

Ewoluuujący modernizm przynosi kolejne konfiguracje modeli podmiotowości i przemiany w obrębie kreacji i stanowienia „ja”. Wynika to częściowo ze zmiany doświadczenia rozkształcającego się świata, a także z narastającej świadomości zagrożenia wyczerpaniem literatury i samej sztuki. Zostaje zaburzona więź między obietnicą tekstu a faktycznością tego, co podmiotowe. Coraz częstsze staje się poszukiwanie, drzenie w pewnym oddaleniu od upragnionej, zadekretowanej obecności. Magdalena Saganiak w swym artykule podejmuje próbę rozpoznania przebiegu budowania świadomości siebie i kreowania własnej tożsamości na przykładzie losów Jasona Bourne’a – bohatera *Tożsamości Bourne’a*, pierwszej części słynnego cyklu powieściowego Roberta Ludluma. Autorka rozpatruje nowożytny źródła podmiotowości, determinujące, afirmatywnie i negatywnie, kształty podmiotowości nowoczesnej i na tej podstawie buduje swój wywód. Zarówno filmy, jak i dzieło

literackie Ludluma, na którego to dzieła podstawie powstały ekranizacje historii o Jasonie Bournie powszechnie pojmowane jako wytwory kultury masowej, okazują się trylogią traktującą o narodzinach tożsamości człowieka. Analizy przeprowadzone przez badaczkę odkrywają historię o Bournie jako opowieść o powstawaniu świadomości i jaźni w perspektywie ogólnego doświadczenia ludzkiego. Pamięć, penetracja doświadczenia wewnętrznego są zabiegami, które mają służyć pracy pozyskiwania nowego „ja”. Kwestie te przedstawia Tomasz Gruszczyk, ukazując szczególną historię podmiotowości odnalezioną w dziele Zygmunta Haupta. Narrator kilku jego opowiadań zapisuje niezwykle poszukiwanie kobiety, którą nazywa zagadkowo Nietotą (to także tytuł jednego z analizowanych w artykule opowiadań Haupta). Owo nieurzezywistnione, w ogólnym pojęciu tego słowa, spotkanie okazuje się spotkaniem z samą podmiotowością narratora – rekonstrukcją jego pamięci, wkroczeniem w tekst opowiadania pewnej historii mającej odzyskać i ukonstytuować samą podmiotowość.

Tekst *Modlitwa i nieobecność. Poe-teo-logia Ryszarda Krynickiego* Pawła Paszka jest poświęcony ustanawianiu się podmiotowości jako obecności – w liryce zwrotu religijnego, w dziele poetyckim Krynickiego. Podmiot pojęty jako modląca się obecność ujawnia w zapisie swą wielowymiarową i zmienną postać. Na przykładzie czterech wybranych wierszy następuje próba stworzenia reprezentatywnego modelu tej przemiany. Podmiot przechodzi od klasycznego porządku obietnicy obecności w tekście, przez odkrycie w porządku poetyki negatywnej odwrotnej strony „ja”, aż do zupełnego wysunięcia siebie jako obecności z tekstu wiersza, co najsilniej się ujawnia w ostatnim analizowanym utworze ****nic, Bóg*.

Ponowoczesność czy też postmodernizm z jego niepewnym statusem oferują kolejną przemianę – zupełne zerwanie z obietnicą referencji, totalną estetyzację, mówienie z wnętrza widma. Nie obnażanie próżni znaku w myśl jego reperacji, a wypowiedź z samej próżni, z samego rozdarcia. Mowa rozdarć, błysków i widm jest znamieniem kształtów poezji określanej mianem postmodernistycznej. W tym duchu Alina Świeściak podejmuje się próby scharakteryzowania wielokształtnej, zmiennej i migoczącej pod-

miotowości w wierszach Andrzeja Sosnowskiego uznawanego za jednego głównych twórców ponowoczesnej dykcji w polskiej liryce ostatnich lat. Estetyzacja, melancholizacja i widmowość przedstawia autorka *Melancholii w poezji polskiej po 1989 roku* jako trzy podstawowe strategie twórcze, będące jednocześnie strategiami formowania podmiotowości w poezji Andrzeja Sosnowskiego.

Problem podmiotu ciągle domaga się adekwatnego opisu, który przynosząc współczesne odczytanie, umożliwi swego rodzaju rewitalizację zamkniętych już, zdałoby się, tekstów, a poprzez rewizję ujęć i próbę wyprowadzenia z dyskusji modernizmu z postmodernizmem urzeczywistni sformułowanie nowych problemów. Wszystko to od założenia po realizację jest złączone pragnieniem odkrycia możliwości poruszenia wewnątrz impasu związanego z myśleniem podmiotowości, tożsamości czy obecności „ja”, jaki często jest konstатовany przy okazji formułowania, a także komentowania „schyłkowych” diagnoz literatury i kultury. Książka, w której rozważane są te problemy, powstawała na drodze trwającej, rozwijającej się rozmowy. Najpierw wstępnej, przygotowującej kształt sesji o podmiotowości, potem dyskusji na samej sesji, wreszcie w rozmowach prowadzących ostatecznie do skryształowania się samej książki. Część tekstów w trakcie tych dyskusji zmieniła się w istotny sposób. Teraz chcemy, by książka jako całość włączyła się do szerszej rozmowy o podmiotowości.

Autorzy zawartych w tomie artykułów podejmują problemy podmiotowości w kontekstach i perspektywach często dość odległych od siebie. Obecne jest tu wiele dyskursów – od spojrzeń egzystencjalno-filozoficznych, teologicznych, filologicznych, etnograficznych do antropologicznych i tych wynikających z dyskursu klinicznego. To wszystko składa się na szczególnego rodzaju komparatystykę oddającą, jak wierzymy, w pewnym stopniu wydarzający się – także *via negativa* – niepojęty „cud obecności”, jak pisze Alina Świeściak, podmiotu stającego się tekstem i życiem literatury, a także niepodważalną i istotną częścią doświadczenia kulturowego i egzystencjalnego.

Leszek Zwierzyński, Paweł Paszek

Indeks nazw osobowych

- Adorno Theodor Wisengrund 204, 216
Aragon Louis 202
Arrabal Fernando 115, 123
Artaud Antonin 10, 113–128
Augustyn św. 58
Augustyniak Piotr 246
- Bachelard Gaston 66, 69, 70, 79, 80
Backvis Claude 77
Balzac Honoré 202
Banaszkiewicz Jacek 75
Bańka Józef 121
Barańczak Stanisław 219
Barrault Jean Luis 114
Barthes Roland 170, 207
Bataille Georges 115, 123, 214
Baudelaire Charles 116, 164, 202, 246
Becu Leosia 47
Becu Salomea 47
Béguin Albert 147, 162
Benjamin Walter 201–209
Benzemberg Johann Friedrich 202
Berger Peter Ludwig 100
Berkan-Jabłońska Maria 37, 79
Besant Anna 132
Białoszewski Miron 31, 32
Bielik-Robson Agata 18, 45, 170, 174, 207, 242
Bieńczyk Marek 77
- Biernacki Andrzej 77
Bisz Magdalena 9, 145–166
Blanchot Maurice 241
Bleuer Eugeniusz 150
Bliss Eugene L. 152
Bluszcz Lucjan 100
Bławatska Helena 132
Błok Aleksander 118
Błońska Wanda 48
Błoński Jan 48, 114, 116, 118
Böhme Jakob 135, 138
Bolecki Włodzimierz 213, 215
Boleski Andrzej 70
Boryś Wiesław 223
Bosch Hieronim 145
Breton André 115, 120
Brückner Aleksander 191
Brzozowski Jacek 47
Budrecki Lech 204
Bukowski Piotr 16
Buksa Ewa 72
Burke Seán 170
Burton Tim 244
Busdorf Georges 61, 72
Buszewicz Elwira 72
Byron George Gordon 85
- Celan Paul 123, 211, 212, 218–221, 226, 227, 229
Chachulski Tomasz 80

- Chagall Marc 123
Chełmiński Wojciech 172
Chopin Fryderyk 125
Choromański Leon 148, 162
Chromik Zbigniew 66
Chrościcki Juliusz A. 76
Chudak Halina 69
Cierpiałkowska Lidia 161
Cieśla-Korytowska Maria 19, 66, 138
Cieślak-Sokołowski Tomasz 222
Clark Lincoln D. 152
Colon Jenny 158
Cremene Adrian 192
Crosby John F. 16
Crowley Aleister 132
Cysewski Kazimierz 66
Czapla Paweł 138
Czermińska Małgorzata 59, 61, 62
Czernik Stanisław 94, 96
Czyż Antoni 77
- Damon Matt 179, 187, 188
Deleuze Gilles 116
Derrida Jaques 115, 118, 121, 170,
220, 236, 241, 245
Długosz Jan 96
Dumezil Georges 30
Dunaj Bogusław 138
Dürer Albrecht 145
Durkheim Émile 103
Dziadek Adam 67
- Eckhart, Mistrz 246
Ekier Jakub 219
Eliot Thomas Stearns 55
Engländer Richard 202
Eska Donata 48
Evdokimov Paul 122
- Fabre Jean Henri Casimir 196
Fazan Jarosław 114
Felberg Katarzyna 240
- Feyerabend Paul 236
Flaubert Gustave 202
Foucault Michel 61, 116, 121
Franc Léon 114, 116
Frank Jakub 49
Frank Manfred 170, 171, 173, 189,
190
Freud Sigmund 205
- Gacowa Halina 84
Gadacz Tadeusz 170
Gajlewicz Adam 175
Gajlewicz Joanna 175
Gennep Arnold van 36
Gęsikowska Kamila 9, 129–143
Głowiński Michał 32, 80
Goethe Johann Wolfgang von 148
Goliński Zbigniew 73
Gombrowicz Witold 87
Graczyk Ewa 65
Grajewski Wincenty 54
Greengrass Paul 179
Grochowiak Stanisław 31
Gruchała Janusz 72
Gruszczyk Tomasz 10, 191–209
Gruszczyński Marcin 170
Grzęda Ewa 66
Guardini Romano 16, 122
Guczalska Katarzyna 236
Gutorow Jacek 240, 242
Gutowski Wojciech 43
- Hademan Oskar 214
Hadya Jan 131
Hartwig Julia 148, 149, 153, 155, 158,
164
Harwas-Napierała Barbara 133
Haupt Zygmunt 10, 11, 191–209
Heidegger Martin 69, 70, 80, 221, 224
Herer Michał 61
Hessel Stéphane 202
Hillis Miller Joseph 222

- Hölderlin Friedrich 69
Humbolt Wilhelm von 174
Huysmans Joris-Karl 118
Ingarden Roman 207
Jackowski Krzysztof 142
Jan Chrzyciel 58
Jan od Krzyża 41
Janion Maria 25, 145, 192
Jankowicz Grzegorz 240
Jaworski Stanisław 54
Jezus Chrystus 58
Jung Carl Gustav 171, 172, 177
Kalinowska Maria 19
Kałuża Anna 238
Kander Katarzyna 47
Kania Ireneusz 201
Kant Immanuel 207, 209, 236
Karpiński Franciszek 99
Karpiński Maciej 150
Kartezjusz 170
Kerenyi Karl 45
Kępiński Antoni 146, 149, 152, 154,
156, 159, 166
Kęszycka Helena 121
Kielar-Turska Maria 133
Kilinger Jerzy 122
Kleiner Juliusz 16, 19, 30, 53, 70, 71
Kłos Jan 130–136, 139, 140, 141
Kłosiński Krzysztof 118
Kochanowski Jan 54, 72, 91
Kolankiewicz Leszek 172
Kolberg Oskar 93, 95
Kopacki Andrzej 202
Kopciński Jacek 125
Koropeczyj Roman 66
Korotkich Krzysztof 43
Korzeniewicz Maria 25, 26
Kotlarczyk Mieczysław 60
Kotliński Andrzej 29, 68
Kott Jan 65
Kowalczyk Alina 69, 77
Krasicki Ignacy 73
Kraśiński Zygmunt 46
Kretschner Ernst 146
Król Marcin 130
Krukowska Halina 75, 84, 90
Krynicky Ryszard 11, 211, 214–216,
218, 219–222, 225–232
Kryszczuk Marzena 69, 71
Krzemieniowa Krystyna 216, 239
Krzemień-Ojak Krystyna 204
Krysztofiak Anna 68
Krzyżanowski Julian 72
Kubacki Wacław 66
Kuczera-Chachulska Bernadeta 80
Kulczycka Dorota 66
Kulesza-Gierat Monika 77, 87
Kułakowska Joanna 47
Kunz Tomasz 17, 31, 32
Kurdziel Włodzimierz 100
Kutner Andrzej 121
Kuziak Michał 21, 38, 43, 72, 124,
174
Kuźma Erazm 212, 213, 215
Kuźmicki Andrzej 172
Labédollière Émile de 202
Labuda Aleksander 54
Lacoue-Labarthe Philippe 218–221,
226, 227
Laing Ronald P. 150, 151, 164
Lejeune Philippe 54, 55, 56
Lévêcque Jean-Jaques 116
Lévie Eliphaz 132
Lewis Matthew 116
Libelt Karol 170
Libera Antoni 19
Liman Doug 179
Linde Samuel Bogumił 93
Linkner Tadeusz 72
Locke John 170

- Lubaszewska Antonina 114
Lubomirski Stanisław Herakliusz 77, 78
Luckman Thomas 100
Ludlum Robert 179
- Łapiński Zdzisław 32
Łaszczkowski Michał 142
Ławski Jarosław 16, 19, 43, 67, 85, 90, 102, 107, 175
Łącznowolski Jakub 75, 76
Łukasiewicz Jacek 16
Łysiak Wojciech 28
- Maciejewski Jarosław 83
Maciejewski Marian 23, 57, 83, 85, 86, 91, 109
Madyda Aleksander 192
Majchrowski Zbigniew 65
Makowska Urszula 87, 88
Makowski Stanisław 46, 75, 78
Malczewski Antoni 9, 75, 83–110
Malicki Marian 76
Man Paul de 50, 57, 60, 241, 246
Margański Janusz 58, 218
Markiewicz Barbara 138
Markiewicz Henryk 207
Markiewka Tomasz 66
Markowski Michał Paweł 170, 215, 235
Maron Marcin 205
Marquard Odo 239
Mauss Marcel 129, 130
Mecherzyński Franciszek 99
Michałowska Danuta 61
Michalski Krzysztof 69
Miciński Tadeusz 192
Mickiewicz Adam 18, 22, 23, 36, 38, 65, 66, 76, 101, 105, 174
Milecki Aleksander 207
Miller Dean A. 103, 105, 106
Mochnacki Maurycy 57
- Mojżesz 219
Mokry Katarzyna 66
Moskwa Jacek 61
Mozart Wolfgang Amadeus 244
Mueller Joanna 240
Müller Max 106
- Nasiłowska Anna 32
Nawarecka Lucyna 8, 9, 16, 29, 30, 35, 47, 53–63, 67
Nawarecki Aleksander 23, 45, 65, 66
Nerval Gérard de 9, 118, 145–166
Nesteruk Małgorzata 46
Neuger Leonard 23
Nietzsche Friedrich 118, 121, 236, 245
Niżnik Józef 100
Noras Damian 66
Nordova Max 202
Norwid Cyprian Kamil 87
Novalis 80
Nowak Zbigniew Jerzy 76, 101
Nycz Ryszard 7, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 57, 199, 213, 235
Nyczek Tadeusz 65
- Okopień-Sławińska Aleksandra 17
Opacki Ireneusz 16, 23, 53, 78
Osterwa Juliusz 61
Owczarek Bogdan 199
- Pachet Pierre 151
Paszek Paweł 11, 211–233
Patrik św. 124
Paweł św. 47, 58, 60, 122
Pawlas Karolina 77
Pawlikowski Jan Gwalbert 16, 138
Peiper Tadeusz 114
Piechota Marek 23
Pigoń Stanisław 61, 65, 66
Pilch Agni (Pilch Agnieszka) 9, 129–142

- Pilch Jan 131
Piwińska Marta 16, 22, 55, 56, 57
Pokrzywnik Józef Tomasz 73
Pollak Roman 78
Poręba Marcin 170
Posiad Antoni 138
Potente Franka 179, 188
Potępa Maciej 170
Poulet Georges 48
Prokop Jan 77
Próchniak Paweł 230
Prus Bolesław 102
Prussak Maria 101
Przyboś Julian 66
Przybylak Feliks 211, 219
Przybylski Ryszard 70, 75, 83, 86, 125
Przybysławski Artur 50
Przychodniak Zbigniew 37, 38, 78, 79
Puchalska Iwona 19

Renaud Madelaine 114
Richard Jean-Pierre 67
Ricoeur Paul 58
Rimbaud Arthur 116, 244, 245
Rodenberg Julius 202
Rorty Richard 236
Roszak Joanna 228, 229, 230
Rousseau Jean Jaques 116
Roussel Raymond 244
Różewicz Tadeusz 31
Rymkiewicz Jarosław Marek 19, 25, 76, 77

Saganiak Magdalena 10, 18, 114, 169–190
Sandauer Artur 32, 212
Sarbiewski Maciej Kazimierz 72
Sawrymowicz Eugeniusz 70
Schelling Friedrich Wilhelm Joseph von 171, 189, 190
Schleiermacher Friedrich Daniel 170
Scholem Gershom 37, 49
Seneka 126
Seweryn Agata 8, 65–81, 87, 125
Seweryn Dariusz 9, 23, 30, 83–110
Shelley Percy Bysshe 116, 244, 245
Sienkiewicz Henryk 133, 134
Siwicka Dorota 77
Siwec Magdalena 19, 148, 151
Skolińska Ewangelina 30, 48, 77
Skwarczyńska Stefania 69, 79
Sławiński Janusz 17
Słowacki Euzebiusz 55
Słowacki Juliusz 8–10, 15–51, 53–62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 87, 123, 124
Sokolewicz Zofia 36
Sokołowski Mikołaj 175
Sosnowski Andrzej 11, 235–246
Stanisz Marek 16
Starnawski Jerzy 71
Starobinsky Jean 59
Stefanowska Zofia 65, 76, 101
Steiner Georg 242
Stelmaszczyk Barbara 37, 79
Stendhal 202
Stirner Max 175
Stoichita Victor Ieronim 243
Stróżyński Tomasz 147, 162
Swedenborg Emanuel 135, 138
Szaller K.L. 55
Szalonek Witold 242
Szczegliacka-Pawłowska Ewa 30, 48, 77, 78
Szturc Włodzimierz 10, 38, 47, 67, 68, 92, 113–128, 175
Szymańska Beata 138

Śliwiński Piotr 230
Śniedziwski Piotr 18
Świdyrówicz Teresa 161
Świeściak Alina 11, 12, 227, 229, 235–247

- Tasso Torquato 54
Tatarkiewicz Anna 69
Taylor Charles 8, 20, 170
Teresa z Ávila 27, 38
Thevenin Paul 114
Tiedemann Rolf 201
Tomasik Wojciech 213
Tomkowski Jan 37, 138
Towiański Andrzej 46
Trempała Janusz 133
Trentowski Bronisław 170
Treugutt Stefan 19
Trzynadlowski Jan 16
- Ujejski Józef 105
Ulbach Luis 155
- Vade Yves 18
Vincenz Andrzej 76
- Walicki Andrzej 170
Walpole Horacy 145
Wambacq Benjamin 220
Wat Aleksander 84
Ważyk Adam 65, 145
- Welsch Wolfgang 236, 237
Wergiliusz 54
Werner Mateusz 175
West Charles D. 152
Węgrzecki Adam 175
Wierzejska Jagoda 192, 193
Wilkoszewska Krystyna 236
Wojciechowski Tytus 125
Wojnarowski Ryszard 37, 49
Wojtyła Karol 9, 61
Wołkowicz Anna 204
Wójcicki Kazimierz Władysław 96
- Zadrożyńska-Barącz Anna 36
Zajac Paweł 100
Zawadzki Andrzej 207, 208
Zgorzelski Czesław 80, 101
Ziemba Kwiryna 19, 47, 48, 67, 77
Zwierzyński Leszek 15–52, 67, 68, 69,
78, 79, 122, 123
Zwoliński Zbigniew 171
- Żmigrodzka Maria 25, 76, 83
Żurowski Maciej 148, 161

Opracowanie redakcyjne
Barbara Konopka

Projektant okładki
Piotr Kossakowski

Redakcja techniczna
Barbara Arenhövel

Łamanie
Grażyna Szewczyk

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2230-8

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 16,0. Ark. wyd. 14,0.
Papier offset. kl. III, 90 g.

Cena 24 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław